

УДК 339.225.673

О. А. Шевчуккандидат економічних наук, доцент кафедри
фінансового аналізу і контролю Київського національного
торговельно-економічного університету, Україна
ol.Shevchuk@ukr.net

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА

Анотація. У статті досліджуються форми та методи податкового контролю. Аналізується використання форм організації контрольних перевірок у світовій практиці. Акцентується увага на застосуванні таких методів податкового контролю, як інформативні, інтелектуального аналізу.

Ключові слова: форми податкового контролю, методи податкового контролю, державний фінансовий контроль.

О. А. Шевчуккандидат экономических наук,
доцент кафедры финансового анализа и контроля
Киевского национального торгового-экономического
университета, Украина

ФОРМЫ И МЕТОДЫ НАЛОГОВОГО КОНТРОЛЯ: МИРОВОЙ ОПЫТ И УКРАИНСКАЯ ПРАКТИКА

Аннотация. В статье исследуются формы и методы налогового контроля. Анализируется использование форм организации контрольных проверок в мировой практике. Акцентируется внимание на использовании таких методов налогового контроля, как информационные, интеллектуального анализа.

Ключевые слова: формы налогового контроля, методы налогового контроля, государственный финансовый контроль.

Oleg A. Shevchuk Ph.D. in Economics, Associate Professor, Financial Analysis
and Control Department, Kyiv National University of Trade
and Economics, Ukraine

TAXATION FORMS AND METHODS OF TAX CONTROL: WORLD EXPERIENCE AND UKRAINIAN PRACTICE

Abstract. This article investigates the forms and methods of taxation control. The usage of controlling organizational forms in the international practice has been analyzed. Attention is driven towards the usage of such taxation control methods as informational and intelligent analysis.

Key words: forms of taxation control, tax control methods, state financial control.

JEL classification: E62, H20, H21

Постановка проблеми. Призначення фінансового контролю полягає у сприянні успішній реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування та ефективного використання фінансових ресурсів у всіх сферах національної економіки. В економічній літературі відсутній єдиний підхід до визначення характеру здійснення податкового контролю й сутності його окремих різновидів. У нинішніх умовах поряд із поточним і наступним зростає значущість проведення попереднього податкового контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням податкового контролю присвячено роботи Г. Айтхожина, Л. Артамонова, В. Баранова, С. Богачова, В. Бурцева, О. Жигаленко, Т. Кравцової, І. Литвинчук, Г. Нестерова, О. Ногіної, Л. Сибатуліної, Ю. Соловйової, С. Степашин, Т. Тотикова, Д. Французова, А. Чередніченко, Л. Черномордова, Т. Шашкової, Р. Вішні (*R. Vishny*), М. Скрівен (*M. Scriven*), А. Шлейфер (*A. Shleifer*) та ін. Однак проблематика податкового контролю розглядається дослідниками неоднозначно. На думку одних дослідників попередній податковий контроль зводиться тільки до інформування і проведення роз'яснювальної роботи [1], інші під ним, окрім вищезазначеного, розуміють ще й планування податкових перевірок, а також профілактику та запобігання порушенням чинного податкового законодавства [2]. Натомість третя група науковців попередній державний податковий контроль тлумачить як сукупність відносно самостійних форм податкового контролю, що застосовуються суб'єктами контролю (податковими, митними і фінансовими органами) до початку здійснення платниками податків фінансово-господарських операцій та спрямовані на попередження (профілактику) податкових правопорушень і злочинів, а також планування контрольних заходів стосовно платників податків [3]. Отже, зрозуміло, що форми та методи податкового контролю потребують подальших досліджень.

Мета статті – уточнення підходів щодо форм і методів податкового контролю, аналіз використання форм органі-

зації контрольних перевірок у світовій практиці, надання пропозицій з удосконалення форм та методів податкового контролю в Україні.

Основні результати дослідження. Форма податкового контролю як зовнішнє вираження його змісту проявляється насамперед у застосуванні тих чи інших прийомів, способів для встановлення фактів об'єктивної дійсності та їх фіксації в документах податкового контролю. Це – регламентований нормами податкового законодавства спосіб організації і проведення заходів податкового контролю, що являє собою сукупність методів, використовуваних для досягнення конкретного завдання податкового контролю [4]; організаційна єдність контрольних заходів та процедур, об'єднаних єдиною метою [5].

Однією із форм податкового контролю є податкові перевірки, які полягають у проведенні податковим органом комплексу заходів, що регламентовані нормативно-правовими актами про податки і збори та мають за мету перевірку правильності й повноти сплати податків і зборів у відповідні бюджети, а також дотримання інших норм законодавства про податки та збори [6]. Водночас, визначення форм податкового контролю як законодавчо регламентованих способів організації контрольних заходів не охоплює всю складність і повноту цього питання [5].

У світовій практиці використовується чимало форм практичної організації контрольних перевірок. Аналіз правових актів податкового законодавства різних країн свідчить про наявність різноманітних форм податкового контролю і податкових перевірок. При цьому можна помітити, що за однакового змісту існує різне номінальне позначення цих форм, і навпаки, за майже ідентичності формально визначення – різний зміст. Наприклад, у Російській Федерації виокремлюють два основних види податкових перевірок – камеральну і виїзну; у Таджикистані передбачено три різновиди податкових перевірок – документальну, рейдову та хронометражне обстеження; у Казахстані податкові перевірки відокремлюються від камерального контролю і поділяються на документальну перевірку та

хронометражне обстеження (при цьому камеральний контроль визнається самостійною формою податкового контролю). Близькою до російської практики є класифікація податкових перевірок у Білорусі, де застосовуються камеральна і виїзна (комплексна, рейдова, тематична та зустрічна) перевірки. Податкове законодавство України встановлює виїзні, оперативні, безвиїзні податкові перевірки.

У Франції податковий контроль здійснюється у формі перевірок податкових декларацій і документальних перевірок. В Японії, Канаді, Великобританії, США, Німеччині податкові перевірки диференційовані на перевірки податкових декларацій, аудит (основне завдання яких – контроль правильності ведення бухгалтерського/податкового обліку) та податкові/кримінальні розслідування (що є основою для притягнення платника податків, окрім податкової, до адміністративної і кримінальної відповідальності).

Згідно із типовою програмою податкового аудиту Управління із бюджетних питань МВФ, податково-перевірочна робота містить такі блоки:

- перевірка показників, наведених у звітах (внутрішньодokumentальний і перехресний контроль даних різних звітів платника податків);
- реєстраційні (позапланові) відвідування платників податків, в основному новостворених малих і середніх організацій);
- спеціальні та комплексні перевірки (documentальний виїзний контроль);
- розслідування випадків податкового шахрайства. У найбільш серйозних випадках шахрайства може знадобитися проведення кримінального розслідування, що передбачає обшуки (в офісах чи вдома), вилучення доказів, показання свідків тощо. Такі розслідування мають проводитися згідно із кримінальним правом.

Отже, загально визначеними формами контрольної діяльності податкових органів є камеральна (перевірка податкових декларацій) і виїзна (податковий аудит) перевірки [5].

Особливість податкового контролю у вигляді податкових перевірок полягає в тому, що її суб'єктами є не лише безпосередньо платники податків і зборів, а й податкові агенти, які представляють зобов'язану сторону в податкових правовідносинах, а також свідки та експерти. Об'єктом податкової перевірки є дії (бездіяльність) особи, що перевіряється, з належного обліку і здійснення операцій з об'єктами оподаткування, дотримання порядку сплати податків та зборів (обов'язкових платежів), правомірного використання податкових пільг, а предметом – грошові документи, бухгалтерські книги, звіти, кошториси, декларації, інші носії інформації, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів (обов'язкових платежів) [8]. Податкові перевірки поділяються на: планові й позапланові виїзні, оперативні, зустрічні, комплексні документальні та камеральні (кабінетні) [8, с. 160].

Існує багато класифікацій методів податкового контролю, серед яких дослідники виокремлюють інформативні методи як окрему самостійну групу методів податкового контролю, у складі різних груп, а також як окремі методи. Наприклад, В. В. Бурцев розглядає інформативні методи у складі групи власної емпіричних методів [10, с. 88]. У нормативно-правовій теорії інформативні методи належать до додаткових заходів податкового контролю.

Інформативні методи податкового контролю – це сукупність прийомів і способів отримання інформації, необхідної уповноваженим органам у процесі проведення податкового контролю. При цьому отримана інформація має бути об'єктивною, повною, актуальною, адекватною, достовірною, захищеною від загального доступу інформації чи результатів її обробки, тобто такою, що може стати основою для наступного прийняття рішення суб'єктами системи податкового контролю. Усі застосовувані інформативні методи можна поділити на дві групи за ознакою джерела отриманих даних та відомостей:

1. Інформативні методи, що дозволяють отримати інформацію у процесі проведення контрольних заходів без

посередства від платників податків і зборів (прямі інформативні методи).

2. Інформативні методи, за допомогою яких податкові органи отримують дані про діяльність платників податків, що перевіряються, від інших уповноважених контролюючих органів, тобто така інформація вже пройшла певну технічну й аналітичну обробку (непрямі інформативні методи) [11].

Перехід від тотальних податкових перевірок до перевірок платників податків, котрі входять до зони ризику, дозволяє сконцентрувати зусилля і підвищити ефективність та якість виїзних перевірок.

Аналізуючи надходження податків, варто акцентувати увагу на галузях, у яких динаміка податкових надходжень не відповідає тенденціям, що спостерігаються в економіці країни. Ситуація, коли перевірка одного великого підприємства, під час якої виявляються типові порушення і схеми, призводить до зростання надходжень податків загалом по галузі, ще у 2005 р. дістала назву хвильового ефекту. Наприклад, у Росії подібні ефекти спостерігалися в нафтовій галузі, будівництві та торгівлі. Подібна реакція бізнес-спільноти на результати контрольної роботи свідчить про доцільність застосування обраного податковими органами підходу при плануванні контрольної роботи і в подальшому [12].

За оцінками фахівців, поява сучасного проблемного платника у країнах СНД спричинена такими факторами [13]:

- низький рівень податкової правосвідомості, зумовлений порівняно недовгою історією сучасної системи оподаткування;
- відсутність чіткої, науково обґрунтованої програми створення податкової системи в умовах ринкової економіки, через що протягом тривалого періоду суб'єкти господарювання оподатковувалися за ставками необґрунтованого рівня;
- неналежна організація державного податкового контролю, що не дозволяла диференційовано підходити до проведення контрольних заходів, урахуовуючи особливості діяльності платника податків.

Важливою складовою проведення податкового контролю є визначення чинників, що зумовлюють ухилення фізичних і юридичних осіб від оподаткування. У цьому контексті О. В. Жигаленко виокремлює такі ключові чинники, як [14]: рівень розвитку податкової культури в державі (сумлінна поведінка платників податків) і схильність до корумпованості посадових осіб органів державної влади. Звичайно, з цим можна погодитися. Однак, на наше переконання, зазначені чинники не є наріжними, оскільки ухилення від оподаткування, насамперед, зумовлюється більшою мірою не культурно-етнічними, соціально-психологічними, ментальними, а економічними чинниками, серед яких слід назвати рівень економічної свободи в державі, інвестиційний клімат, стан конкуренції, можливість легального працевлаштування, рівень оплати праці, добробут громадян.

Світова практика планування податкових перевірок свідчить, що в багатьох країнах існують подібні підходи до планування контрольної роботи із незначними відмінностями, зумовленими особливостями податкових систем та національними традиціями, що базуються на одночасному застосуванні цілеспрямованого (спеціального) відбору об'єктів для контролю і випадкової вибірки.

Спеціальний, або критеріальний, відбір забезпечує цілеспрямоване виявлення платників, у показниках діяльності яких вбачаються найбільші ризики (ймовірність) податкових правопорушень.

Методи спеціального відбору поділяють на дві групи: традиційні методи та інтелектуальний аналіз даних. До першої групи належать методи організації контрольної роботи податкових органів, що склалася історично. За таким підходом до плану податкових перевірок потрапляють найбільші платники податків, суб'єкти господарювання, у яких у ході попередніх перевірок було виявлено істотні по-

рушення законодавства про податки і збори чи, навпаки, ті, на яких контроль не здійснювався понад три роки.

Удосконалення процедур планування контрольною роботою зумовило активне включення у цей процес методів інтелектуального аналізу даних про платника податків, які має податковий орган.

Інтелектуальний аналіз полягає в автоматизованому пошуку певних закономірностей в інформаційних базах даних податкових органів про діяльність суб'єктів господарювання і використання отриманих результатів для виявлення ознак податкових правопорушень.

Залежно від використовуваного математичного апарату методи інтелектуального аналізу даних, своєю чергою, поділяються на такі три групи: експертні системи, статистичний аналіз і нейронні мережі (останні ще недостатньо адаптовані до практики податкових органів) [15].

Податкове розслідування як форма податкового контролю застосовується у США, Японії, Швейцарії, Німеччині. У цих країнах до складу податкових органів входять спеціальні підрозділи, що мають право розслідувати податкові злочини та здійснювати необхідні оперативно-розшукові заходи для боротьби із податковими злочинами. Наприклад, у Сполучених Штатах Служба внутрішніх доходів має такий структурний підрозділ, як Управління податкових розслідувань, на яке покладені завдання ведення оперативної роботи, криміналістичних досліджень, інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності податкових органів. Контрольну діяльність із виявлення і припинення податкових порушень в Японії на основі закону про контроль за порушеннями у сфері загальнодержавних податків здійснює департамент перевірок та кримінального розслідування, до структури якого входять відділ аудиту, відділ кримінального розслідування і відділ із міжнародного співробітництва у сфері розслідувань. Практикуються такі методи, як допит підозрюваних та свідків, перевірки бухгалтерських обліково-звітних документів, обшуки приміщень (за санкції прокурора) з метою отримання і вилучення доказів. По завершенні такого розслідування приймається рішення про передачу його результатів до прокуратури для порушення кримінальної справи в суді [5].

Податковий контроль проходить певні етапи. Наприклад, О. В. Жигаленко виокремлює такі етапи податкового контролю [14]: етап інформаційно-роз'яснювальної роботи із платниками податків; оперативно-розшукова діяльність; стягнення податкової заборгованості; арешт активів; судові процедури; апеляція. Проте, на наш погляд, така етапність притаманна діяльності лише податкової міліції, а відтак не може бути застосована повною мірою для характеристики контрольних дій податкових інспекторів, податкових агентів або аудиторів Рахункової палати України.

У Росії Федеральною податковою службою у 2007 році розроблено Концепцію системи планування виїзних податкових перевірок, де вперше в російській практиці передбачається, що відбір платників для проведення виїзних податкових перевірок є відкритим і проводитиметься за певними критеріями ризику скоєння податкових правопорушень.

На основі цієї Концепції прийнято «Загальнодоступні критерії самостійної оцінки ризиків для платників, що використовуються податковими органами у процесі відбору об'єктів для проведення виїзних податкових перевірок». Критерії оцінки ризиків податкового контролю складаються із ряду індикативних показників, які не є вичерпними: фінансові результати, рентабельність тощо. ФПС РФ визначила цифрові показники цих критеріїв.

У теорії і практичній діяльності податкових органів подала необхідність оцінки можливості застосування «Критеріїв відбору платників для виїзних податкових перевірок» стосовно індивідуальних підприємств – фізичних осіб. Дослідження російських економістів В. М. Єдронової та А. В. Телегуса дозволили зробити висновок про те, що розглянуті вище критерії можна застосовувати і для

фізичних осіб-підприємців з урахуванням специфіки їх оподаткування та податкового контролю [16]. При цьому методика оцінки ризиків платників – фізичних осіб на базі загальнодоступних критеріїв відбору платників для проведення виїзних перевірок слід розвивати і далі [17].

Цікавим видається досвід вибору нових напрямів удосконалення податкового контролю в Росії. Однією із серйозних проблем є надання податкових пільг задля активізації механізмів приватно-державного партнерства, залучення інвесторів до найбільших інвестиційних проєктів за участю держави. Саме тому серед головних пріоритетів роботи Рахункової палати РФ визначено розбудову механізмів забезпечення контролю за діяльністю державних корпорацій і проєктів, що реалізуються на принципах приватно-державного партнерства, дієвого контролю за ефективністю використання значних державних ресурсів, які у вигляді податкових пільг передаються в їх розпорядження.

Окрім того, з огляду на централізацію міжбюджетних відносин частка регіональних бюджетів становить значно менше половини податкових доходів консолідованого бюджету РФ. Відтак стійкість регіональних бюджетів насамперед забезпечується за рахунок збільшення трансфертів із федерального бюджету. Така ситуація сприяє посиленню диференціації суб'єктів Федерації за рівнем їх соціально-економічного розвитку. Тому Рахункова палата вже не перший рік виступає із пропозиціями скоригувати логіку міжбюджетних відносин: слід управляти не трансфертами, а податками [18].

Висновки. У нинішніх умовах існує потреба в посиленні взаємозв'язку податкового контролю та державної податкової політики. Для цього передусім необхідно усунути концептуальні недоліки податкового контролю: посилити роль податкового контролю як функції податкового менеджменту; чітко визначити межі поширення контрольних заходів, що застосовуються в оподаткуванні.

Під податковим контролем слід розуміти діяльність уповноважених державою органів із контролю за дотриманням платниками податків, податковими агентами і платниками зборів та обов'язкових платежів правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків, зборів та обов'язкових платежів до бюджету і державних позабюджетних фондів, а також внутрішньокорпоративну контрольну діяльність щодо формування бази оподаткування (сплати обов'язкових платежів і зборів) та виконання фіскальних зобов'язань із метою збалансування інтересів учасників податкових відносин, контролю за реалізацією підконтрольними суб'єктами своїх прав, зниження податкових ризиків держави, територіальних громад, суб'єктів господарювання і населення, виявлення порушень податкового законодавства, запобігання їх виникненню, підвищення податкової культури та дисципліни платників податків (обов'язкових зборів і платежів). Податковий контроль є складним багатовимірним процесом, а відтак забезпечення його дієвості та ефективності значною мірою можливе за уточнення теоретико-методологічних засад і розроблення конкретних рекомендацій щодо вдосконалення проведення різнопланових контрольно-ревізійних, контрольно-аналітичних та експертних заходів у цій сфері із використанням міжнародного досвіду.

Література

1. Гостева М. Налоговое администрирование и налоговый контроль / М. Гостева // Финансовая газета. – 2007. – № 3. – С. 3.
2. Овчинников Г. В. Система государственного контроля за соблюдением налоговой дисциплины : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10 / Г. В. Овчинников. – М., 2004. – 169 с.
3. Спирина Л. В. Государственный предварительный налоговый контроль: сущность и функции / Л. В. Спирина // Вестник ПАГС. – 2010. – № 3. – С. 157.
4. Тотикова Т. Е. Развитие теоретических аспектов формирования эффективного налогового контроля в России / Т. Е. Тотикова // Вестник Поволжской академии государственной службы. – 2010. – № 4. – С. 153.
5. Айтхожина Г. С. Налоговые проверки как формы налогового контроля / Г. С. Айтхожина // Вестник Омского университета. Серия «Экономика». – 2010. – № 3. – С. 145.

6. Уткин В. В. Правовое регулирование налоговых проверок в Российской Федерации : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.14 / В. В. Уткин. – Саратов, 2004. – 162 с.
7. Малютин І. А. Податкова перевірка – особливий метод державного фінансового контролю / І. А. Малютин // Правове регулювання економіки : збірник наукових праць КНЕУ ім. В. Гетьмана. – 2008. – № 8. – С. 58–68.
8. Ногина О. А. Налоговый контроль: вопросы теории / О. А. Ногина. – СПб. : Питер, 2002. – 160 с.
9. Vishny, R. Politicians and Firms // Quarterly Journal of Economics. – 1994. – Vol. 109. – No. 4. – P. 34–35.
10. Бурцев В. В. Государственный финансовый контроль: методология и организация / В. В. Бурцев. – М. : Маркетинг, 2003. – С. 88.
11. Лабунец Ю. Е. Информативные методы налогового контроля экспортных операций: сущность, критерии оценки результативности [Электронный ресурс] / Ю. Е. Лабунец. – Режим доступа : <http://www.lib.tsu.ru/mminfo/000063105/339/image/339-119.pdf>
12. Шевцова Т. В.: «Благодаря отказу от тотального контроля и ориентации контрольной работы на зоны риска и выявление схем ФНС России удалось добиться заметных результатов» [Электронный ресурс] / Т. В. Шевцова. – Режим доступа : http://journal/archives/2010/8/nalogovoe_administrirvanie/iz_pervyh_ust/t_v_shevцова
13. Довгалева Н. А. Социальная налоговая политика государства: роль в совершенствовании использования налогового механизма и повышении эффективности контрольной работы налоговых органов / Н. А. Довгалева // Научные проблемы гуманитарных исследований. – 2010. – № 3. – С. 229–234.
14. Жигаленко О. В. Эффективность податкового контролю в Україні : автореф. дис. ...канд. экон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / О. В. Жигаленко. – К., 2009. – 24 с.
15. Артамонова Л. Г. Совершенствование методов контрольной работы налоговых органов Российской Федерации : автореф. дис. ...канд. экон. наук : спец. 08.00.10 – финансы, денежное обращение и кредит / Л. Г. Артамонова. – М., 2010. – 25 с.
16. Баранова В. А. Реформирование налогообложения и налогового контроля кредитных организаций России : автореф. дис. ...канд. экон. наук : спец. 08.00.10 – финансы, денежное обращение и кредит / В. А. Баранова. – М., 2009. – 26 с.
17. Едронина В. Н. Методика оценки рисков налогоплательщиков – физических лиц, занимающихся предпринимательской деятельностью, на базе общедоступных критериев отбора налогоплательщиков для выездных налоговых проверок / В. Н. Едронина, А. В. Телегу // Финансы и кредит. – 2009. – № 27. – С. 32–39.
18. Степашин С. В. Аудит в сфере налогообложения : тезисы выступления Председателя Счетной палаты Российской Федерации на российско-швейцарской научно-практической конференции «Аудит в сфере налогообложения», Москва, 14 октября 2008 года [Электронный ресурс] / С. В. Степашин. – Режим доступа : http://www.ach.gov.ru/userfiles/bulletins/11-01-buletlen_doc_files-fl-59.pdf
19. Scriven, M. (1980). The Logic of Evaluation / M. Scriven. – Inverness, CA: Edgepress, 1980. – Accessed at http://jakemachina.com/OSSA/pdf/850_Scriven.pdf

Стаття надійшла до редакції 06.12.2012

References

1. Gosteva M. (2007). Tax administration and tax control. *Financial newspaper*, 2007, no. 3, p. 3 (in Rus.).
2. Ovchinnikov, G.V. (2004). The system of state control over the observance of fiscal discipline. *Dis. to obtain the degree of Ph.D.*, Moscow, 2004. 169 p. (in Rus.).
3. Spirina L.V. (2010). State preliminary tax management: the nature and function. *Bulletin of PAGES*, 2010, no. 3, p. 157 (in Rus.).
4. Totikova, T.E. (2010). The development of the theoretical aspects of building an effective tax control in Russia. *Bulletin of Povolzhskaya Academy of Public Administration*, 2010, no. 4, p. 153 (in Rus.).
5. Ajthozhina, G.S. (2010). Tax inspections as a form of tax control. *Bulletin of Omsk University*, 2010, no. 3, p. 145 (in Rus.).
6. Utkin, V.V. (2004). Legal regulation of tax inspections in the Russian Federation. *Dis. to obtain scientific degree of Ph.D.*, Saratov, 2004. 162 p. (in Rus.).
7. Maljutin, I. A. (2008). Tax inspection – a special method of state financial control. *Legal Regulation of Economics*, 2008, no. 8, pp. 58–68 (in Ukr.).
8. Nogina, O.A. (2002). *Tax Control: Theory*, St. Petersburg, 2002. 160 p. (in Rus.).
9. Vishny, R. (1994). Politicians and Firms. *Quarterly Journal of Economics*, 1994, Vol. 109, no. 4, pp. 34–35.
10. Burtsev, V.V. (2003). *State Financial Control: Methodology and Organization*. Moscow: Marketing, 2003, p. 88 (in Rus.).
11. Labunec, Yu. E. *Informative methods of tax control exports: the nature, criteria for evaluating the effectiveness*. Accessed at <http://www.lib.tsu.ru/mminfo/000063105/339/image/339-119.pdf> (in Rus.).
12. Shevtsova, T.V. *Having given up total control and the orientation of the control work on the areas of risk and identification schemes, Russian Federal Tax Service has made good results*. Accessed at http://www.rnk.ru/journal/archives/2010/8/nalogovoe_administrirvanie/iz_pervyh_ust/t_v_shevцова (in Rus.).
13. Dovgaleva, N.A. (2010). Social tax policy of the state: its role in improving the usage of the tax mechanism and enhancing the effectiveness of the tax authorities' control. *Scientific Problems of Humanitarian Studies*, 2010, no. 3, pp. 229–234 (in Rus.).
14. Zhygalenko, O.V. (2009). The effectiveness of tax control in Ukraine. *Author of dis. to obtain the degree of Ph.D.* Kiev, 2009. 24 p. (in Ukr.).
15. Artamonova, L.G. (2010). Improvement of methods for the control of the tax authorities of the Russian Federation. *Author of dis. to obtain the degree of Ph.D.* Moscow, 2010. 25 p. (in Rus.).
16. Baranova, V.A. (2009). Reforming the tax credit and tax control in Russia. *Author of dis. to obtain the degree of Ph.D.* Moscow, 2009. 26 p. (in Rus.).
17. Edronova, V.N. (2009). Methodology for risk assessment of taxpayers – individuals engaged in entrepreneurial activities, based on publicly available criteria for selecting taxpayers for field tax audits. *Finance and Credit*, 2009, no. 27, pp. 32–39 (in Rus.).
18. Stepashin, S.V. (2008). Audit in the field of taxation. *Speech of the Chairman of the Accounts Chamber of the Russian Federation at the Russian-Swiss scientific conference «Audit in Taxation»*. Accessed at http://www.ach.gov.ru/userfiles/bulletins/11-01-buletlen_doc_files-fl-59.pdf (in Rus.).
19. Scriven, M. (1980). *The Logic of Evaluation*. Inverness, CA: Edgepress, 1980. Accessed at http://jakemachina.com/OSSA/pdf/850_Scriven.pdf

Received 06.12.2012

Institute of Society Transformation (IST)

Non-governmental Analytical Centre, Director: Dr. Oleh Soskin

Main goals:

- Promotion of building free, independent, democratic, European Ukraine
- Support of fundamental social, economical and political reforms in Ukraine
- Forming of national bourgeoisie and strong middle class of private owners
- Strengthening of local self-government system in Ukraine
- Establishment of partnership between authorities and business circles
- Forming of market ideology among wide society groups and national elite of Ukraine
- Development of innovative informational resources

Key activities:

- Organizing and holding of interactive workshops, roundtables, presentations
- Preparing of analytical materials, political and economical forecasts, commentaries and other intellectual products
- Organizing of study visits for state executives and business structures to states with stable democracy
- Realizing of public relations for organizations, companies, cities, regions
- Advisory work on current and strategic economical and political issues
- Publishing of research books (IST prepared and published 15 monographs)
- Publishing of the Journal «Economical Annals-XXI»
- Forming and supporting of IST's Internet holding (56 websites)
- Holding of on-line Internet conferences and polls etc.

Institute of Society Transformation has realized 85 large international projects.

IST created 16 regional Centres on European and Euro-Atlantic Integration.

Telephone/Fax: +380 44 235 98 28 (27), E-mail: os@osp.com.ua, Internet: www.soskin.info, www.ist.osp-ua.info